PACJ
PARICHART JOURNAL

Research Articles

Development of Accounting Knowledge and Cost Analysis for Determining Return of Community Products : Case study of Khok Muang Subdistrict community enterprise group, Phatthalung Province

การพัฒนาความรู้ด้านบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อกำหนดผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลโคกม่วง จังหวัดพัทลุง

Walailak Karnjanasatian[1*]
วลัยลักษณ์ กาญจนเสถียร[1*]

[1] Faculty of Management Science, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, 90000, Thailand
[1] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา 90000
[*] Correspondence: walailak.ka@skru.ac.th

Citation:
Karnjanasatian, W. (2026). Development of accounting knowledge and cost analysis for determining return of community products : case study of khok muang subdistrict community enterprise group, Phatthalung Province. *Parichart J. 39*(5), 284-299. https://doi.org/10.55164/pactj. v39i5.283395

Article history:
Received: September 5, 2025
Revised: April 10, 2026
Accepted: May 12, 2026

Publisher's Note:
This article is published and distributed under the terms of the Thaksin University.

Abstract:

Background and Objectives: An appropriate cost accounting system is essential for accurate cost analysis, effective selling price determination, and sustainable business competitiveness. Community enterprises play an important role in local economic development; however, inadequate knowledge of accounting principles and cost analysis can limit their ability to determine actual production costs and establish appropriate selling prices. Community enterprise groups in Khok Muang Subdistrict, Khao Chaison District, Phatthalung Province, faced challenges in accounting practices and cost analysis, resulting in difficulties in making informed pricing decisions. This study aimed to develop knowledge and practical skills in accounting and cost analysis among community enterprise members through a participatory learning approach.

Methods: The study involved 30 members from seven community enterprise groups in Khok Muang Subdistrict, Khao Chaison District, Phatthalung Province. A participatory approach was implemented through theoretical training, practical workshops, and follow-up evaluation. The activities focused on developing participants' knowledge of accounting and cost analysis and improving their ability to apply these principles to business operations. Changes in knowledge scores and accounting accuracy were assessed before and after the intervention, with accounting practices followed up over a three-month period. Participants' satisfaction with the accounting book format was also considered.

Results: The average knowledge score increased from 5.23 before the intervention to 15.83 after training, representing a statistically significant improvement ($p < 0.05$). Accounting accuracy increased from 30% to 85% within three months, indicating improvements in the application of accounting and cost analysis knowledge. Participants reported a high level of satisfaction with the accounting book format. Regarding business outcomes, three community enterprise groups were able to determine costs and selling prices appropriately, while the remaining four groups established selling prices above the appropriate level, creating additional margins that could be allocated to promotional activities during periods of intense market competition.

Application of this Study: The findings can be applied to the development of practical accounting training programs and appropriate accounting tools for community enterprises. Participatory learning, practical exercises, and continued follow-up can support members in recording transactions, analyzing costs, and making more informed pricing decisions. The approach may also serve as a model for strengthening accounting capacity among other community enterprise groups with similar needs.

Conclusions: The participatory approach contributed to improved accounting and cost analysis knowledge, greater accounting accuracy, and enhanced pricing practices among the participating community enterprises. Integrating training with practical application and follow-up evaluation may help strengthen financial management and support sustainable business competitiveness.

Keywords: Accounting System; Cost Analysis; Community Enterprise

บทคัดย่อ:

ที่มาและวัตถุประสงค์: ระบบบัญชีต้นทุนที่เหมาะสมมีความสำคัญต่อการวิเคราะห์ต้นทุน การกำหนดราคาขาย และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอย่างยั่งยืน วิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การขาดความรู้และทักษะด้านการจัดทำบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนอาจส่งผลให้การคำนวณต้นทุนการผลิตและการกำหนดราคาขายไม่สอดคล้องกับต้นทุนที่แท้จริง วิสาหกิจชุมชนในตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ประสบปัญหาดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านการจัดทำบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ระเบียบวิธีการศึกษา: กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจำนวน 30 คน จากวิสาหกิจชุมชน 7 กลุ่ม ในตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ดำเนินการศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมผ่านการอบรมภาคทฤษฎี การฝึกปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล กิจกรรมมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุน ตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ ประเมินการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความรู้ก่อนและหลังการอบรม รวมถึงความถูกต้องในการจัดทำบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุน โดยติดตามผลภายในระยะเวลา 3 เดือน นอกจากนี้ ยังพิจารณาความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อรูปแบบสมุดบัญชีที่ใช้ในการดำเนินงาน

ผลการศึกษา: ผลการศึกษาพบว่า คะแนนความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 5.23 คะแนนก่อนการดำเนินกิจกรรมเป็น 15.83 คะแนนหลังการอบรม โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความถูกต้องในการจัดทำบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30 เป็นร้อยละ 85 ภายในระยะเวลา 3 เดือน สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการในการนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินงานจริง สมาชิกมีความพึงพอใจต่อรูปแบบสมุดบัญชีในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานด้านการกำหนดราคา พบว่า วิสาหกิจชุมชน 3 กลุ่มสามารถกำหนดต้นทุนและราคาขายได้อย่างเหมาะสม ขณะที่อีก 4 กลุ่มกำหนดราคาขายสูงกว่าระดับที่เหมาะสม ทำให้เกิดส่วนต่างที่สามารถนำไปใช้สนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการขายในช่วงที่มีการแข่งขันทางการตลาดสูง

การประยุกต์ใช้: ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการอบรมด้านบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุน รวมถึงการออกแบบเครื่องมือบัญชีที่เหมาะสมกับบริบทของวิสาหกิจชุมชน การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมร่วมกับการฝึกปฏิบัติและการติดตามประเมินผลสามารถช่วยส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในการบันทึกรายการทางบัญชี การคำนวณต้นทุน และการตัดสินใจกำหนดราคาขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางดังกล่าวยังสามารถประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นที่มีปัญหาในลักษณะใกล้เคียงกัน

บทสรุป: กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุน เพิ่มความถูกต้องในการจัดทำบัญชี และสนับสนุนการปรับปรุงแนวทางการกำหนดราคาขายของวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมการศึกษา การดำเนินกิจกรรมที่เชื่อมโยงการอบรมเข้ากับการฝึกปฏิบัติและการติดตามผลอย่างต่อเนื่องจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการเสริมสร้างศักยภาพด้านการบริหารจัดการทางการเงินและสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

คำสำคัญ: การจัดทำบัญชี การวิเคราะห์ต้นทุน วิสาหกิจชุมชน

บทนำ (Introduction)

การดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะเป็นภาคเอกชนหรือระดับชุมชน การจัดทำบัญชีเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมรายจ่าย ติดตามรายได้ และประเมินผลการดำเนินงานของกิจการอย่างเป็นระบบ [1] กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เริ่มต้นจากฐานทุนของคนในพื้นที่ การมีระบบบัญชีที่ถูกต้องจะช่วยให้สามารถคำนวณต้นทุนได้อย่างครบถ้วน กำหนดราคาขายได้อย่างเหมาะสม และบริหารจัดการผลตอบแทนให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง อีกทั้งยังส่งเสริมให้กิจการมีความโปร่งใสและสามารถวางแผนการเงินได้อย่างต่อเนื่อง [2-5]

กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เป็นตัวอย่างของการรวมกลุ่มของประชาชนในระดับพื้นที่ ที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และส่งเสริมความยั่งยืนของชุมชนในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นทางการ จำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านโคกแมว 2) กลุ่มทุ่งปุดนาควนยวน 3) กลุ่มสามทองสามแยกต้นเคียน 4) กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นบ้านควนยวน 5) กลุ่มบ้านทางเกวียนข้าวอินทรีย์ 6) กลุ่มขนมพื้นบ้านควนยวน และ 7) กลุ่มบ้านคลองมวง

แม้ว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวจะมีศักยภาพในการพัฒนาและขยายกิจการ แต่ยังประสบปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ไม่สามารถวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์ และไม่สามารถกำหนดราคาขายหรือประเมินผลตอบแทนได้อย่างมีประสิทธิภาพ [2, 6] ปัญหาดังกล่าวไม่เพียงแต่ส่งผลต่อการบริหารจัดการภายในกลุ่ม แต่ยังอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในระยะยาว ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการขจัดความยากจน การส่งเสริมอาชีพ และการจัดการทรัพยากรอย่างรับผิดชอบ

ความสำคัญของประเด็นดังกล่าว งานวิจัยที่ผ่านมามักเน้นการอบรมให้แก่วิสาหกิจชุมชน แต่ยังขาดการใช้การพัฒนาระบบบัญชีต้นทุนแบบมีส่วนร่วม ทำให้ผู้วิจัยสนใจการพัฒนาระบบบัญชีและสมุดบัญชีที่สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลโคกม่วง รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดทำบัญชี การจัดทำรายงานงบการเงิน การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ตลอดจนการคำนวณต้นทุนการผลิตที่ถูกต้อง เพื่อใช้ในการกำหนดราคาขายที่เหมาะสม เสริมสร้างศักยภาพด้านการบริหารการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากหรือการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ (Objective)

1. เพื่อศึกษาปัญหาและประเมินศักยภาพของผู้ทำบัญชีกลุ่มและศึกษาความต้องการด้านบัญชีแบบมีส่วนร่วมระหว่างคณะผู้ทำวิจัยกับสมาชิกกลุ่ม
2. เพื่อออกแบบระบบบัญชีที่เหมาะสมสำหรับวิสาหกิจชุมชน ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อพัฒนาความรู้ด้านบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุน สำหรับการกำหนดราคาขายที่เหมาะสมสำหรับวิสาหกิจชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

ทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

การพัฒนาความรู้ด้านบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อกำหนดผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นในระดับชุมชน เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจระดับฐานราก ซึ่งปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนจำนวนมากยังขาดองค์ความรู้และทักษะในการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ไม่สามารถสะท้อนต้นทุนที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์ได้อย่างถูกต้อง การขาดระบบบัญชีที่เหมาะสมยังนำไปสู่การกำหนดราคาขายโดยการกะประมาณ

ขาดข้อมูลทางการเงินที่สามารถใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจ ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มในระยะยาว [7-11]

ระบบบัญชีที่เหมาะสมสำหรับวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องตอบสนองต่อบริบทของชุมชนซึ่งมีทรัพยากรจำกัด การพัฒนาความรู้ด้านบัญชีจึงต้องอาศัยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เช่น การฝึกอบรม การพัฒนาคู่มือบัญชีเฉพาะกลุ่ม และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในงานวิจัยของ Yeesoonsam [12] พบว่าการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความรู้ด้านบัญชีแก่พนักงานสหกรณ์ในจังหวัดเชียงใหม่ ช่วยเพิ่มคะแนนความเข้าใจบัญชีหลังการอบรมได้ถึงร้อยละ 35 และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบมากขึ้น ในทำนองเดียวกัน งานวิจัยของ Boonkuer [1] ซึ่งศึกษาในกลุ่มจักสานเตยปาหนัน จังหวัดตรัง พบว่าสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ไม่มีระบบบัญชี ใช้เพียงการเก็บใบเสร็จและหลักฐานรายรับรายจ่ายเท่านั้น ส่งผลให้ไม่สามารถจัดทำงบการเงินหรือสรุปผลการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง การจัดอบรมพร้อมใช้คู่มือบัญชีเฉพาะกิจจำนวน 5 เล่ม ส่งผลให้คะแนนความรู้บัญชีหลังอบรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยที่ศึกษาวิสาหกิจชุมชนบ้านกองแหะ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดย Detthamrong [3] และPromraksa [13] ได้พัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีควบคู่กับการวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริง และพบว่าการคำนวณราคาขายภายหลังการอบรมช่วยให้สามารถปรับราคาจากเดิมที่ประเมินต่ำเกินไปให้สะท้อนต้นทุนได้แม่นยำมากขึ้น เช่น ราคาขายแชมพูซึ่งเดิมอยู่ที่ 69 บาทต่อหน่วย แต่หลังการวิเคราะห์พบว่าราคาขายที่เหมาะสมควรอยู่ที่ 72 บาทต่อหน่วย ซึ่งแสดงถึงความสำคัญของการมีระบบบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนที่ถูกต้อง งานวิจัยของ Yeesoonsam [12] ยังระบุว่า การฝึกอบรมในพื้นที่ตำบลม่อนปิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเน้นการพัฒนาความรู้ด้านบัญชีและการวิเคราะห์ผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมอบรมสามารถบันทึกบัญชีและจัดทำงบการเงินได้อย่างถูกต้องมากขึ้น โดยคะแนนความถูกต้องเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 35 เป็นร้อยละ 90 ภายในระยะเวลาเพียงสามเดือน

การทบทวนวรรณกรรมข้างต้นชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีในระดับชุมชน ที่ไม่เพียงแต่ช่วยให้สามารถจัดทำบัญชีอย่างถูกต้อง แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์ต้นทุน กำหนดราคาขาย และประเมินผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ได้อย่างแม่นยำ ส่งผลให้ชุมชนสามารถวางแผนทางการเงินได้ดีขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน การดำเนินงานวิจัยในลักษณะการมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันและเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายในระยะยาว โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยในการพัฒนาความรู้ด้านบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อกำหนดผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับวิสาหกิจชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ดังแสดงในภาพที่ 1 โดยเริ่มต้นด้วยการศึกษาวิเคราะห์บริบทของชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจริงในกระบวนการดำเนินงาน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา และระบุความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน จากการวิเคราะห์เบื้องต้นพบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดระบบการจัดทำบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ไม่สามารถคำนวณต้นทุนที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการกำหนดราคาขายที่เหมาะสมและการประเมินผลตอบแทนจากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การขาดข้อมูลทางบัญชีที่เป็นระบบยังทำให้ไม่สามารถสรุปผลการดำเนินงานหรือแสดงสถานะทางการเงินของกลุ่มได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม เมื่อชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงเกิดความต้องการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านการจัดทำบัญชี ระบบบัญชี ตลอดจนกระบวนการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างถูกต้องและเป็นระบบ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการและวางแผนการดำเนินงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ [14-15]

กรอบแนวคิดการวิจัย (Research Concept)

งานวิจัยนี้มีมุมบอกแบบ PAR ดังนั้นกรอบแนวคิดนี้ ถูกพัฒนาขึ้นบนฐานของแนวคิด PAR ที่เน้นวงจรการวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) ดังแสดงในรูปภาพ 1 (Figure 1)

Figure 1. Research Framework

Source: Author

ระเบียบวิธีการศึกษา (Methodology)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 7 กลุ่ม รวม 30 คน ได้แก่ 1) กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านโคกแมว 2) กลุ่มทุ่งปุดนาควนยวน 3) กลุ่มสามทองสามแยกต้นเคียน 4) กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นบ้านควนยวน 5) กลุ่มบ้านทางเกวียนข้าวอินทรีย์ 6) กลุ่มขนมพื้นบ้านควนยวน และ 7) กลุ่มบ้านคลองมวง โดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีในบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยเฉพาะ ทั้งนี้แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของ Hunnak [2], Nuanpradit [7] และ Yeesoonsam [12] ซึ่งเน้นการเลือกหน่วยข้อมูลที่มีคุณสมบัติเข้ากับประเด็นการวิจัยและบริบทของชุมชนอย่างเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย งานวิจัยนี้ใช้เครื่องมือหลากหลายรูปแบบในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้สามารถเข้าใจสภาพการณ์เชิงลึกและประเมินผลลัพธ์ของการพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีได้อย่างครอบคลุม ดังนี้

1. การสังเกตการณ์ (Observation) ใช้สำหรับศึกษาพฤติกรรม การดำเนินงาน และกระบวนการภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยสังเกตการทำงานจริงของสมาชิกเพื่อประเมินศักยภาพและปัญหาในระบบบัญชีแบบมีส่วนร่วม

2. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) ดำเนินการอภิปรายร่วมกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา และความต้องการของกลุ่ม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกและผู้วิจัย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกำหนดแนวทางแก้ไขร่วมกัน

3. การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จัดเวทีกลุ่มย่อยโดยเชิญประธานกลุ่มและผู้รับผิดชอบด้านบัญชีของแต่ละกลุ่มเข้าร่วม เพื่อสรุปปัญหาและความต้องการเชิงลึกด้านการจัดทำบัญชีและการบริหารการเงิน โดยใช้การวิเคราะห์ SWOT เพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของแต่ละกลุ่ม

4. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจากประธานกลุ่มและสมาชิกหลักที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อเข้าใจถึงขีดความสามารถ ศักยภาพ เป้าหมาย และปัญหาหลักของกลุ่ม

5. แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม (Pre-post Questionnaire) ใช้เพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านบัญชีของสมาชิกกลุ่ม ก่อนและหลังการอบรม โดยออกแบบแบบสอบถามที่ครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับบัญชี บัญชีต้นทุนและการวิเคราะห์ผลตอบแทน งบการเงิน การวิเคราะห์ต้นทุน ราคาขาย และการวางแผนทางการเงิน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research; PAR) [16] โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

รวมถึงการพัฒนาความรู้ด้านการบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุน เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการทางการเงินอย่างยั่งยืนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยรูปแบบการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 4 ระยะหลัก ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกต (Observation Form) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินกิจการ เช่น ปัญหาต้นทุนวัตถุดิบสูง การขาดความรู้ด้านบัญชี และการไม่มีระบบการจดบันทึกข้อมูลทางการเงินอย่างเป็นระบบ ประเมินศักยภาพของกลุ่มและความต้องการพัฒนาด้านบัญชีร่วมกับสมาชิกกลุ่ม

2. การอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดอบรมความรู้ด้านการจัดทำบัญชีพื้นฐาน การจัดทำรายงานทางการเงิน และการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตให้กับสมาชิกกลุ่ม ใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม (Pre-test/Post-test) เพื่อประเมินระดับความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม โดยใช้เครื่องมือวัดที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

3. การปฏิบัติการจัดทำบัญชีและวิเคราะห์ต้นทุน ให้สมาชิกกลุ่มดำเนินการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายด้วยตนเอง โดยมีนักวิจัยเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ร่วมให้คำปรึกษา พัฒนารูปแบบสมุดบัญชี ฟอร์มรับ-จ่ายเงิน และแบบฟอร์มรายงานทางการเงิน เช่น งบกำไรขาดทุน เพื่อให้แต่ละกลุ่มสามารถจัดทำบัญชีและวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตประเมินผลประกอบการของตนเองได้

4. ประเมินประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชีภายหลังการฝึกอบรม โดยใช้แบบฟอร์มการประเมินซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านหลัก ได้แก่ ความถูกต้องของการบันทึกรายรับ รายจ่าย การวิเคราะห์ต้นทุน การกำหนดผลตอบแทน และการจัดทำงบการเงิน รวม 10 คะแนน โดยทำการประเมินผลรายเดือนเป็นระยะเวลา 3 เดือน เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการในด้านความรู้และทักษะการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการแบบผสมผสานระหว่างเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การจัดหมวดหมู่ การหาความสัมพันธ์เชิงตรรกะ และการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของการจัดทำบัญชีตลอดโครงการ

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลก่อนและหลังการอบรมโดยใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้างแบบ Rating Scale

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5-3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของภาษา และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item-Objective Congruence)

ผลการศึกษา (Research Results)

ในการส่งเสริมการบริหารจัดการทางการเงินอย่างยั่งยืน และยกระดับศักยภาพในการจัดทำบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน บทความวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ด้านบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อกำหนดผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยดำเนินการกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง จำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านโคกแมว (2) กลุ่มทุ่งปุดนาควนยวน (3) กลุ่มสามทองสามแยกต้นเคียน (4) กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นบ้านควนยวน (5) กลุ่มบ้านทางเกวียนข้าวอินทรีย์ (6) กลุ่มขนมพื้นบ้านควนยวน และ (7) กลุ่มบ้านคลองม่วง

การวิเคราะห์สภาพบริบทของชุมชน พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชีและการจัดทำต้นทุนผลิตภัณฑ์อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ไม่สามารถกำหนดราคาขายได้อย่างเหมาะสม และขาดเครื่องมือในการวิเคราะห์ผลตอบแทนที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้ดำเนินการอบรมและพัฒนาศักยภาพด้านบัญชี ให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องและเป็นระบบนอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังได้ออกแบบและจัดทำระบบบัญชีที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน โดยจัดทำสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำวัน และแบบฟอร์มการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์รายชนิด ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ชุมชนในระยะยาว

1. การเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการอบรมความรู้ด้านการบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการอบรมความรู้ด้านการบัญชีแก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง โดยทำการประเมินความรู้ของผู้เข้าอบรมจำนวน 30 คน ผ่านแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางการบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุน ทั้งก่อนและหลังการอบรม

ผลการเปรียบเทียบจำนวนผู้เข้าอบรมที่สามารถตอบถูกในแต่ละข้อก่อนและหลังการอบรม ดังแสดงในภาพที่ 2 (Figure 2) สรุปได้ว่าโดยรวม จำนวนผู้ที่ตอบถูกในแต่ละข้อหลังการอบรม (af) มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากก่อนการอบรม (bf) อย่างมีนัยสำคัญในทุกข้อ แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านความรู้ของผู้เข้าอบรมอย่างชัดเจน ข้อที่มีพัฒนาการโดดเด่นที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 19 จากจำนวนผู้ตอบถูกก่อนอบรม 0 คน เพิ่มขึ้นเป็น 27 คนหลังอบรม ข้อที่ 20 เพิ่มจาก 1 คนเป็น 29 คน ข้อที่ 13 และ 17 เพิ่มขึ้นจาก 4 คน และ 3 คน เป็น 22 และ 26 คน ตามลำดับ ข้อที่มีผู้ตอบถูกก่อนอบรมในระดับสูง ได้แก่ ข้อที่ 1 (18 คน) และข้อที่ 5 (15 คน) ซึ่งสะท้อนถึงความรู้พื้นฐานบางประการที่มีอยู่แล้วในกลุ่มผู้เข้าอบรม

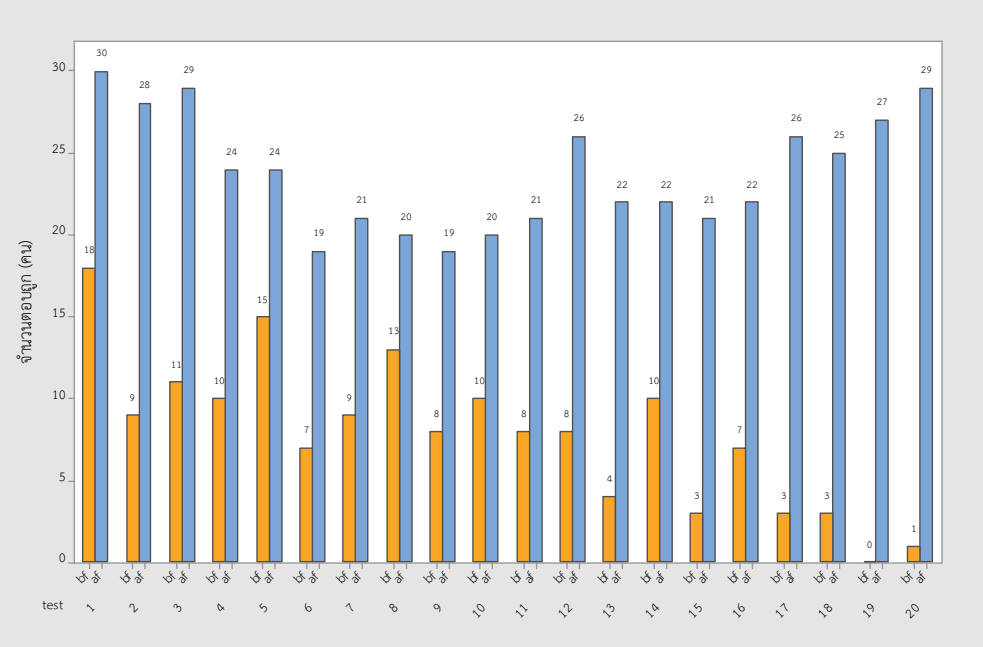

Figure 2. Comparison of Pre-Training (bf) and Post-Training (af) Scores

Source : Author

ภาพที่ 2 (Figure 2) จะเห็นได้ว่าในทุกข้อมีจำนวนผู้ตอบถูกเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การอบรมมีผลต่อการพัฒนาความรู้ของผู้เข้าอบรมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การจัดอบรมความรู้ด้านการบัญชีมีประสิทธิภาพสูงในการยกระดับความเข้าใจของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เข้าร่วมอบรมสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการบัญชี หลักการวิเคราะห์รายการค้า การรับรู้รายการรายได้และรายจ่าย การบันทึกรายการทางบัญชี การวิเคราะห์ต้นทุนและการจัดทำงบการเงินได้ดีขึ้นในทุกประเด็น โดยเฉพาะในหัวข้อที่ผู้เข้าอบรมมีความรู้เดิมน้อยหรือไม่มีเลยก่อนการอบรม ส่งผลให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เพื่อประเมินประสิทธิผลของการอบรมด้านบัญชีที่มีต่อการเพิ่มพูนความรู้ของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Paired t-test กับคะแนนแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรมของผู้เข้าอบรมจำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์เชิงสถิตินำเสนอดังแสดงในตารางที่ 1 (Table 1) และภาพที่ 2 (Figure 2)

Table 1. Comparative Analysis of Accounting Knowledge Before and After Training Using a Paired t-Test

Evaluation	n	X-bar	S.D.	t	P-value
Before training	30	5.23	1.10		
After training	30	15.83	2.49	-22.15	0.000

Remark: Statistical significance was set at $p < 0.05$.

ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Paired t-test ระหว่างคะแนนก่อนและหลังการอบรม พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการอบรมตามผลที่สรุปในตารางที่ 1 (Table 1) สูงกว่าก่อนการอบรมอย่างชัดเจน และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -22.15$, $p < 0.05$) บ่งชี้ว่าการอบรมมีผลต่อการเพิ่มพูนความรู้ด้านบัญชีของผู้เข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญ ด้วยระดับนัยสำคัญ 0.05

นอกจากนี้ได้ทำการวิเคราะห์ด้วยแผนภาพการกระจายตัวของค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการอบรม ในรูปแบบกราฟสี่เหลี่ยม (Boxplot) ดังแสดงในภาพที่ 3 (Figure 3)

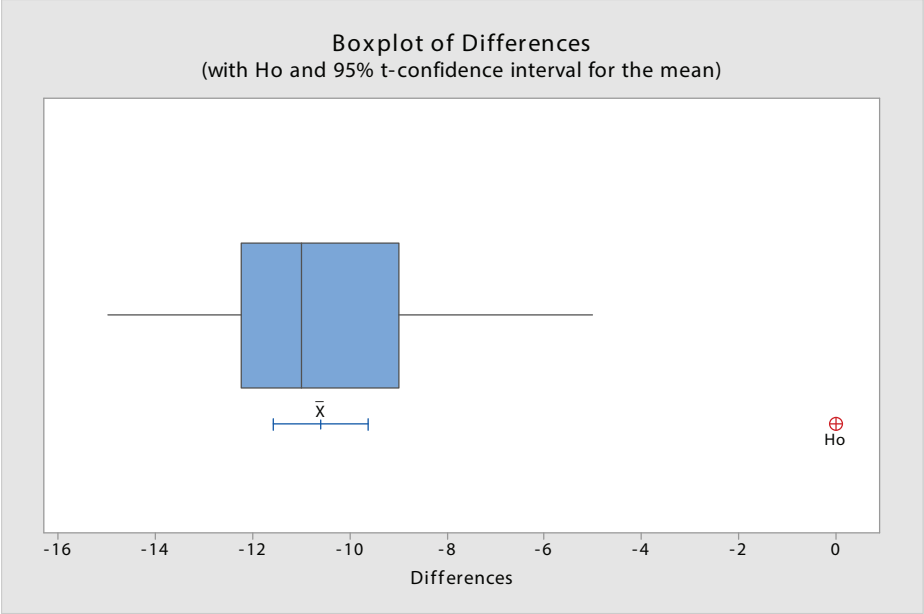

Figure 3. Box Plot Illustrating the Difference in Accounting Knowledge Scores Before and After Training

Source : Author

จากภาพที่ 3 (Figure 3) แสดงให้เห็นว่า ค่าความแตกต่างของคะแนนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงค่าลบ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ -10 ซึ่งแสดงถึงการเพิ่มขึ้นของคะแนนหลังการอบรมเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการอบรมอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ช่วงความเชื่อมั่น (Confidence Interval) สำหรับค่าเฉลี่ยของความแตกต่างที่แสดงในกราฟไม่ครอบคลุมค่าศูนย์ (แสดงด้วยสัญลักษณ์ Ho) จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Ho) ได้อย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิเคราะห์ทั้งเชิงสถิติและกราฟสี่เหลี่ยมสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการอบรมที่ถูกออกแบบอย่างมีระบบ ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้และความเข้าใจในหลักการบัญชีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อันจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในบริบทการดำเนินงานจริงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืน

2. การพัฒนาความรู้ด้านบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการพัฒนาความรู้ด้านบัญชี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีการดำเนินการจัดทำบัญชีเบื้องต้นโดยการจดบันทึกรายการรายรับ-รายจ่ายประจำวันในรูปแบบที่ไม่เป็นระบบ ทั้งนี้แม้จะมีความพยายามในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงิน แต่ยังขาดความเข้าใจในหลักการบัญชีที่จำเป็นต่อการจัดทำงบการเงินที่ถูกต้องและครบถ้วน ส่งผลให้ไม่สามารถสรุปผลการดำเนินงานทางการเงินของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแสดงตัวอย่างในภาพที่ 4 (Figure 4)

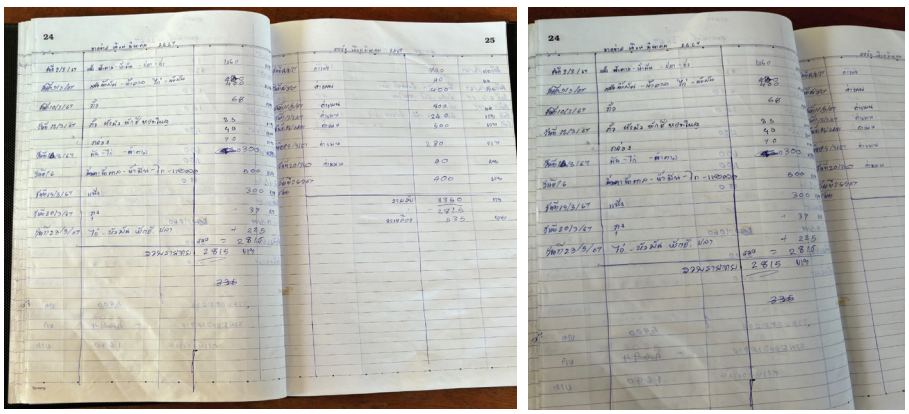

Figure 4. Accounting System of the Community Enterprise (Pre-Training)

Source : Author

การวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบข้อจำกัดสำคัญในด้านการจัดทำบัญชีที่ส่งผลต่อการประเมินผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกลุ่มอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบบัญชีที่เหมาะสม โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบระบบบัญชีและบัญชีต้นทุนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย (1) สมุดบัญชีรายได้–รายจ่าย ภาพที่ 5, 6 (a), (b) (2) แบบฟอร์มการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ ภาพที่ 7, 8 (c), (d) และ (3) แบบฟอร์มงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน ดังแสดงในภาพที่ 9, 10 (e), (f)

พร้อมกันนี้ ได้มีการจัดอบรมพัฒนาความรู้ด้านบัญชีให้แก่สมาชิกกลุ่ม จำนวน 30 คน โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของการบัญชี หลักการวิเคราะห์รายการค้า การรับรู้รายการรายได้และรายจ่าย การบันทึกรายการทางบัญชี การวิเคราะห์ต้นทุน การกำหนดราคาขายที่เหมาะสม ตลอดจนการจัดทำงบการเงินเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานอย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มทดลองฝึกปฏิบัติจริงในการจัดทำบัญชีและการจัดทำงบการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อเสริมสร้างทักษะการนำระบบบัญชีไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทางการเงินของกลุ่มอย่างยั่งยืน

รายงานสรุปรายได้
วิสาหกิจชุมชนขนมพื้นบ้านควนญวน
ประจำเดือน มิถุนายน 2567

หน่วย : บาท

วันที่	ขายในชุมชน	ขายนอกสถานที่	ขายออนไลน์	รายได้อื่น ๆ	รวม
15	ขาย				800.00
16	ขาย				450.00

Figure 5. Income Ledger

Source : Author

รายงานสรุปรายจ่าย
วิสาหกิจชุมชนขนมพื้นบ้านควนญวน
ประจำเดือน มิถุนายน 2567

หน่วย : บาท

วันที่	ค่าวัตถุดิบ	ค่าสาธารณูปโภค	ค่าแรงงาน	ค่าขนส่ง	ค่าอุปกรณ์	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	รวม
14	607.00	(3 ช.ม.) 112.50					917.50

Figure 6. Expense Ledger

Source : Author

รายการวัตถุดิบ	ค่าใช้จ่าย (บาท)
วัตถุดิบทางตรง	
พริกสด 1.5 กิโลกรัม	193
กระเทียม 10 กิโลกรัม	300
ตะไคร้ 0.8 กิโลกรัม	80
พริกแห้ง 2. 4กิโลกรัม	267
ขมิ้น 1.4 กิโลกรัม	77
เกลือป่น	30
ค่าบรรจุภัณฑ์	16
ค่าจ้างแรงงาน	200
ต้นทุนคงที่ (ค่าใช้จ่ายการผลิต)	
ค่าเสื่อมราคา	10
ต้นทุนรวม	**1,173**

Figure 7. Product Cost Calculation Form for Curry Paste

Source : Author

รายการวัตถุดิบ	ค่าใช้จ่าย (บาท)
วัตถุดิบทางตรง	
แป้งสาลีอเนกประสงค์ 400 กรัม	40
น้ำมันพืช 10 ช้อนโต๊ะ	10
น้ำปูนใส 6ช้อนโต๊ะ	1
ถั่วเขียวเราะเปลือก 1½ ถ้วย	38
กะทิ 2ถ้วย	20
น้ำตาลทราย 1ถ้วย	201
น้ำเปล่า	10
ค่าบรรจุภัณฑ์	-
ค่าจ้างแรงงาน	100
ต้นทุนคงที่(ค่าใช้จ่ายการผลิต)	
ค่าเสื่อมราคา	10
ต้นทุนรวม	**250**

Figure 8. Product Cost Calculation Form for Curry Puff

Source : Author

งบแสดงฐานะการเงิน วิสาหกิจชุมชนขนมพื้นบ้านควนญวน ณ วันที่ 17มิถุนายน2567 หน่วย : บาท		
สินทรัพย์ เงินสด		2,003.50
รวมสินทรัพย์		2,003.50
ส่วนของเจ้าของ ทุน	1,500.00	
(กำไร(ขาดทุน	503.50	
รวมส่วนของเจ้าของ		2,003.50
รวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของ		2,003.50

Figure 10 Statement of Financial Position Form

3. การอบรมเชิงปฏิบัติการโดยการทดลองฝึกปฏิบัติจริง

ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติจริงของผู้รับผิดชอบด้านบัญชีของกลุ่ม โดยอาศัยเกณฑ์ 4 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องของการบันทึกรายรับ ความถูกต้องของการบันทึกรายจ่าย ความถูกต้องของการจัดทำงบการเงิน และความถูกต้องของการวิเคราะห์ต้นทุน ซึ่งแต่ละด้านมีคะแนนเต็มด้านละ 5 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 20 คะแนน การประเมินดำเนินการทั้งหมด 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 หลังการฝึกอบรมครั้งแรก ครั้งที่ 2 ภายหลังการติดตามผล และครั้งที่ 3 ภายหลังการติดตามผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 3 เดือน ผลการประเมินโดยละเอียดแสดงในตารางที่ 2 (Table 2)

Table 2. Results of the Accuracy Assessment of Accounting Procedures and Cost Analysis

Accuracy Assessment List	Full score 1st time	(score/percent) 2nd time	(score/percent) 3nd time	(score/percent)
Recording of Income	5	1 / 5.00	3 / 15.00	4 / 20.00
Recording of Expenses	5	1 / 5.00	3 / 15.00	4 / 20.00
Preparing Financial Statements	5	2 / 10.00	2 / 10.00	5 / 25.00
Cost Analysis	5	2 / 10.00	3 / 15.00	4 / 20.00
Total Score	20	6 / 30.00	11 / 55.00	17 / 85.00

จากตารางที่ 2 (Table 2) แสดงให้เห็นว่า การประเมินครั้งที่ 1 ผู้เข้ารับการอบรมยังมีความเข้าใจและทักษะในระดับต่ำ โดยได้คะแนนรวมเพียง 6 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 30.00 โดยเฉพาะในด้านการบันทึกรายรับและรายจ่าย ที่ได้คะแนนเพียงด้านละ 1 คะแนน หรือร้อยละ 5.00 เท่านั้น ในการประเมินครั้งที่ 2 ภายหลังจากการติดตามและเสริมกิจกรรมให้คำปรึกษา พบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น โดยคะแนนรวมเพิ่มเป็น 11 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 55.00 โดยความเข้าใจในด้านการบันทึกรายรับ รายจ่าย และการวิเคราะห์ต้นทุนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในการประเมินครั้งที่ 3 ซึ่งดำเนินการหลังจากการติดตามและฝึกฝนอย่างต่อเนื่องครบ 3 เดือน พบว่าผู้เข้ารับการอบรมสามารถดำเนินการจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยได้คะแนนรวม 17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.00 แสดงถึงความเข้าใจและทักษะที่พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการจัดทำงบการเงินที่ทำได้ครบถ้วนและถูกต้องเต็มคะแนน (ร้อยละ 25.00)

จากผลการประเมินทั้ง 3 รอบข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การฝึกอบรมที่มีลักษณะเชิงปฏิบัติและมีการติดตามอย่างเป็นระบบมีผลต่อการพัฒนาทักษะของผู้เข้ารับการอบรมในเชิงประจักษ์ ความรู้ความสามารถในการบันทึกบัญชี การวิเคราะห์ต้นทุน และ

การจัดทำงบการเงินของผู้รับผิดชอบในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถนำไปสู่การบริหารจัดการทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ และเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในระยะยาว

4. การวิเคราะห์ต้นทุนและการกำหนดผลตอบแทน

จากการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด (โดยคำนวณจากวัตถุดิบ ค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายในการผลิต) และการกำหนดราคาขาย ซึ่งมีจำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านโคกแมว 2) กลุ่มทุ่งปุดนาควนยวน 3) กลุ่มสามทองสามแยกต้นเคียน 4) กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นบ้านควนยวน 5) กลุ่มบ้านทางเกวียนข้าวอินทรีย์ 6) กลุ่มขนมพื้นบ้านควนยวน และ 7) กลุ่มบ้านคลองมวง การวิเคราะห์ต้นทุนและการกำหนดราคาขายที่เหมาะสม (กรณีกำหนดกำไรตามเป้าหมาย เท่ากับอัตราร้อยละ 20) พบว่า ต้นทุนของกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มที่ 1, 4 และ 6 ได้กำหนดราขายอย่างเหมาะสมแล้ว เช่น กลุ่มที่ 6 ผลิตภัณฑ์ขนมกะหรี่ปั๊บ เดิมทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้กำหนดราคาขายปลีก 5 บาท ต่อชิ้น สัมพันธ์และเพียงพอกับราคาขายที่เหมาะสมขั้นต่ำ จากการกำหนดกำไรตามเป้าหมายในอัตราร้อยละ 20 เท่ากับ 4.28 บาทต่อชิ้น ดังแสดงในภาพที่ 11 (a)

สำหรับผลิตภัณฑ์กลุ่มที่ 2, 3, 5 และ 7 ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกำหนดราคายังไม่เหมาะสมเนื่องจากราคาขายเดิมที่กำหนดไว้สูงกว่าราคาขายที่เหมาะสม จากการคำนวณภายใต้สมมติฐานที่กำไรตามเป้าหมาย เท่ากับร้อยละ 20 เช่น กลุ่มที่ 3 ผลิตภัณฑ์เครื่องแกง เดิมทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้กำหนดราคาขายปลีก 120 บาทต่อหน่วย แต่ราคาขายที่เหมาะสม เท่ากับ 87.99 บาทต่อหน่วย ดังแสดงในภาพที่ 11 (b) ดังนั้นทางกลุ่ม จึงควรวิเคราะห์ปรับราคาขายให้เหมาะสมและสำหรับผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ นอกจากนี้ควรมีการวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ทุกรายการให้ถูกต้องเพื่อกำหนดราคาที่เหมาะสมต่อไป

รายการวัตถุดิบ	ค่าใช้จ่าย (บาท)
วัตถุดิบทางตรง	
แป้งสาลีอเนกประสงค์ 400 กรัม	40
น้ำมันพืช 10 ช้อนโต๊ะ	10
น้ำปูนใส 6ช้อนโต๊ะ	1
ถั่วเขียวเราะเปลือก 1½ ถ้วย	38
กะทิ 2ถ้วย	20
น้ำตาลทราย 1ถ้วย	20
เกลือป่น 1ช้อนชา	1
น้ำเย็น 6 ช้อนโต๊ะ	-
ค่าบรรจุภัณฑ์	10
ค่าจ้างแรงงาน	100
ต้นทุนคงที่ (ค่าเสื่อมราคาเฉลี่ย)	10
ต้นทุนรวม	**250**
ผลิตได้ (ชิ้น)	**70**
ต้นทุนผลิต (ต่อหน่วย)	3.57
ราคาขาย (ต่อหน่วย)	**5**
ราคาขายที่เหมาะสม	**4.28**
(สมมติผู้ผลิตคาดหวังกำไรร้อยละ 20 ของราคาทุน)	

(a) Inappropriate Selling Price

รายการวัตถุดิบ	ค่าใช้จ่าย (บาท)
วัตถุดิบทางตรง	
พริกสด 1.5 กิโลกรัม	193
กระเทียม 10 กิโลกรัม	300
ตะไคร้ 0.8 กิโลกรัม	80
พริกแห้ง 2. 4กิโลกรัม	267
ขมิ้น 1.4 กิโลกรัม	77
เกลือป่น	30
ค่าบรรจุภัณฑ์	16
ค่าจ้างแรงงาน	200
ต้นทุนคงที่ (ค่าเสื่อมราคาเฉลี่ย)	10
ต้นทุนรวม	**1,173**
ผลิตได้ (กก.)	16
ต้นทุนผลิต (ต่อหน่วย)	73.31
(ราคาขาย (ต่อหน่วย	**120**
ราคาขายที่เหมาะสม	**87.99**
(สมมติผู้ผลิตคาดหวังกำไรร้อยละ 20 ของราคาทุน)	

(b) Appropriate Selling Price

Figure 11. Example of Cost Calculation and Selling-Price Determination

Sorce : Author

5. ระดับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มต่อการพัฒนาระบบบัญชีและสมุดบัญชี

จากการสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีต่อการพัฒนาระบบบัญชีและแบบฟอร์มสมุดบัญชีซึ่งออกแบบขึ้นใหม่ โดยอาศัยเกณฑ์การประเมิน 10 ข้อ พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มาก” ครอบคลุมทั้งด้านความเข้าใจ ความสะดวกในการใช้งาน และประโยชน์เชิงการบริหารจัดการ

ผลการประเมินในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ย (x-bar) ของแต่ละข้ออยู่ในช่วงระหว่าง 4.0 ถึง 4.2 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจในระดับสูง ดังแสดงในตารางที่ 3 (Table 3) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านความชัดเจนและความเหมาะสมของแบบฟอร์มสมุดบัญชี มีระดับความคิดเห็นในเกณฑ์สูง เช่น ข้อที่ 3 “แบบฟอร์มสมุดบัญชีมีความถูกต้องและชัดเจน” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 4.2 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.82

ด้านความสะดวกในการใช้งาน พบว่า ข้อที่ 1 “แบบฟอร์มสมุดบัญชีมีความสะดวกต่อการบันทึกบัญชี” มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.0 และข้อที่ 5 “สามารถทำให้การบันทึกบัญชีได้รวดเร็วขึ้น” อยู่ที่ 4.1

ด้านประโยชน์ต่อการวิเคราะห์และการตัดสินใจ เช่น ข้อที่ 8 “สามารถใช้ข้อมูลจากสมุดบัญชีในการวางแผนและตัดสินใจได้” มีค่าเฉลี่ย 4.0 แสดงให้เห็นถึงการนำไปใช้เชิงกลยุทธ์ของกลุ่ม

ด้านการสื่อสารและความโปร่งใสทางบัญชี เช่น ข้อที่ 9 “สามารถแสดงข้อมูลทางการเงินให้บุคคลภายนอกเข้าใจได้” ได้รับค่าเฉลี่ย 4.1 ซึ่งสะท้อนถึงการใช้สมุดบัญชีเป็นเครื่องมือสื่อสารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

Table 3. Group Members’ Opinion Levels Regarding the Development of the Accounting System and Ledgers

Item no.	Evaluation topics	X-bar	S.D.	Opinion Level
1	The account book form is convenient for recording accounts.	4.0	0.76	High
2	The account book form is easy to understand.	4.1	0.80	High
3	The account book form is accurate and clear.	4.2	0.82	High
4	The account book form can be used practically.	4.0	0.82	High
5	The account book form can help to make accounting faster.	4.1	0.80	High
6	The financial statements can be prepared correctly.	4.0	0.71	High
7	It makes us know the income. Expenses are current.	4.2	0.76	High
8	Can use information from the ledger for planning and decision making.	4.0	0.79	High
9	Can present financial information to outsiders for understanding.	4.1	0.82	High
10	Community enterprise accounting information is more reliable.	4.0	0.81	High
Average		4.08	0.79	High

ผลการประเมินความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อการพัฒนาระบบบัญชีและสมุดบัญชี พบว่ามีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มาก” ในทุกด้าน สะท้อนให้เห็นว่าแบบฟอร์มสมุดบัญชีที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมต่อการใช้งานจริงในบริบทของชุมชน ทั้งในด้านความเข้าใจง่าย ความสะดวกในการใช้ การจัดทำงบการเงิน ตลอดจนการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจเชิงบริหารและการสื่อสารข้อมูลอย่างโปร่งใส ซึ่งถือเป็นแนวทางที่ส่งเสริมความเข้มแข็งทางการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในระยะยาว

สรุปและการอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา ออกแบบระบบบัญชี การฝึกอบรม และการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นแนวทางที่นักวิจัยหลายท่านนำมาใช้ในการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน [4, 7, 9, 15]

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีพัฒนาการที่ชัดเจนทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดทำบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะหลังการเข้าร่วมกิจกรรมอบรมและการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นที่ชี้ว่าการฝึกอบรมช่วยยกระดับความสามารถด้านบัญชีของบุคลากรในวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ [1, 11] การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการอบรมโดยใช้แบบทดสอบ 20 ข้อ แสดงให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ตอบถูกในทุกข้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยค่าเฉลี่ยคะแนนหลังอบรมสูงขึ้นจาก 5.23 เป็น 15.83 คะแนน และผลการวิเคราะห์ Paired t-test ยืนยันผลลัพธ์ว่าการอบรมมีอิทธิพลต่อการเพิ่มพูนความรู้ด้านบัญชีของสมาชิกกลุ่มในระดับ

ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นที่ชี้ว่าการฝึกอบรมช่วยยกระดับความสามารถด้านบัญชีของบุคลากรในวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ [1, 11]

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการติดตามผลการปฏิบัติจริงของผู้รับผิดชอบด้านบัญชีในแต่ละกลุ่ม ยังแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการเชิงทักษะอย่างต่อเนื่อง โดยคะแนนความถูกต้องของการจัดทำบัญชีจากการประเมิน 3 ครั้ง เพิ่มขึ้นจาก 30% ในครั้งแรก เป็น 55% และ 85% ในครั้งที่สองและสามตามลำดับ โดยเฉพาะด้านการจัดทำงบการเงินและการวิเคราะห์ต้นทุนที่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจน สะท้อนให้เห็นว่าการมีพี่เลี้ยง (Mentoring) และการออกแบบแบบฟอร์มบัญชีที่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มมีผลต่อการยกระดับขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติงานบัญชีในระดับชุมชน [7, 17-18]

นอกจากนี้ ผลการสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มต่อแบบฟอร์มสมุดบัญชีที่พัฒนาขึ้น พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจอยู่ในช่วง 4.0 ถึง 4.2 จากคะแนนเต็ม 5.0 แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นและการยอมรับต่อการนำแบบฟอร์มไปใช้ในบริบทจริง สมาชิกเห็นว่าแบบฟอร์มมีความสะดวก เข้าใจง่าย ช่วยให้การบันทึกบัญชีมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการวางแผนและตัดสินใจทางการเงินได้อย่างมีประโยชน์ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มความโปร่งใสในการสื่อสารข้อมูลทางบัญชีทั้งภายในกลุ่มและต่อบุคคลภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคู่มือการจัดทำบัญชีของกลุ่มจักสานเตยปาหนัน ของ Boonkuer [1] ที่พบว่าสมาชิกมีความพึงพอใจในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yamkamang & Panyayodtanakorn [9] ที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นในระดับเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 4.40) เช่นกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับปัญหาพื้นฐานที่พบในวิสาหกิจชุมชนหลายแห่ง ที่มักขาดความรู้ความเข้าใจด้านการบัญชีและการวิเคราะห์ต้นทุนที่ถูกต้อง [4, 9, 10, 13, 15] ซึ่งการพัฒนาองค์ความรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการข้อมูลทางการเงิน ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการกิจการให้มีความยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทของวิสาหกิจชุมชนที่มีโครงสร้างการบริหารแบบรวมกลุ่ม การที่สมาชิกสามารถเข้าใจหลักการบัญชีและนำไปใช้ในการวางแผนการผลิต กำหนดราคาขาย และวิเคราะห์ผลตอบแทน จะช่วยลดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ และส่งเสริมความโปร่งใสในการบริหารกลุ่ม

อย่างไรก็ตาม การวิจัยนี้ยังคงมีข้อจำกัดในด้านระยะเวลาในการติดตามผลระยะยาว และขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่จำกัดในพื้นที่เฉพาะ ซึ่งอาจมีผลต่อการขยายผลในวงกว้าง ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตควรเน้นการติดตามผลระยะยาว และขยายการทดลองใช้ระบบบัญชีในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อื่นที่มีลักษณะต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ครอบคลุมและสามารถพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนแต่ละแห่งได้อย่างยั่งยืน

โดยสรุป การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีและระบบบัญชีที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน สามารถยกระดับศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในมิติของความรู้ ทักษะ และการนำไปใช้จริง อันจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการทางการเงิน และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ (Suggestion)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยนี้

การมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติ (Practical Contribution) สร้างต้นแบบกระบวนการและชุดเครื่องมือ (สมุดบัญชี) ที่ผ่านการทดสอบแล้วว่าใช้ได้ผลจริง และสามารถนำไปปรับใช้กับวิสาหกิจชุมชนอื่นได้

การมีส่วนร่วมด้านวิธีการวิจัย (Methodological Contribution) แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของแนวทางการวิจัยแบบ PAR ที่มีการติดตามผลระยะยาว (3 เดือน) ซึ่งมีประสิทธิผลมากกว่าการจัดอบรมเพียงครั้งเดียว

การมีส่วนร่วมเชิงนโยบาย (Policy Contribution) ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรพัฒนาชุมชนนำรูปแบบนี้ไปขยายผลเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจฐานราก

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นต้นแบบสำหรับพัฒนาแนวทางการส่งเสริมความรู้ด้านบัญชี การวิเคราะห์ต้นทุน การกำหนดราคาขายที่เหมาะสม ในระดับชุมชน โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมควบคู่กับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่ออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มเป้าหมาย ส่วนระบบบัญชีและแบบฟอร์มที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้สนับสนุนการบริหารต้นทุน การวางแผนการผลิต และการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการจัดทำงบการเงินเพื่อการประเมินผลการดำเนินงาน ควรนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้ในการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

[1] Boonkuer, S., Buathongrueang, K., & Tupkrut, N. (2019). Knowledge development in accounting for community enterprise of Torban village, Borhin subdistrict, Sikao, Trang. *Proceeding of the 10th Hatyai National and International Conference* (pp. 1391–1402). Hatyai University.

[2] Hunnak, C., Fuengjan, S., & Montriwat, P. (2019). Guidelines for developing the accounting system of community enterprises Mahasawat Agriculture Housewife Group in Salaya, Phuttamonthon, Nakhon Pathom Province. *Valaya Alongkorn Review Journal (Humanities and Social Science)*, 9(1), 85–97.

[3] Detthamrong, U., Suthamdee, C., & Suthamdee, D. (2023). Cost and benefit analysis of Mai Nadi Model Native Chicken Community Enterprise. *Journal of Innovation and Management*, 8(1), 22–34.

[4] Thana-anawat, P. (2020). Production cost management and profit planning of community enterprise products for local economic advancement, Bang Nangra Subdistrict, Bang Pahan District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. *Kanchanaburi Rajabhat University Academic Journal*, 9(1), 47–56.

[5] Wang, Q., & Wan, G. (2020). Cost accounting methods and periodic-review policies for serial inventory systems. *Computers & Operations Research*, 118, 104902.

[6] Thotham, A., & Songkarin, D. (2016). The design and develop the accounting software for local community product group: Case study; Mae Plusri Tian Kaew Thai Dessert, Kantharawichai, Maha Sarakham. *BMUJ (Humanities and Social Sciences)*, 10(2), 117–126.

[7] Nuanpradit, S. (2018). The development of the bookkeeping and product and service costing systems for Sangyod Rice Community Enterprise: A case study of Baan Khao Klang, Khuan Khanun District, Pattalung Province. *Journal of Management Sciences*, 35(2), 27–54.

[8] Keeyangrungrueang, N., Sittioum, R., & Bunchuay, J. (2020). The development of accounting system for drinking water production business of a case study: Somwang Drink Water Group, Samo Khae Subdistrict, Mueang District, Phitsanulok Province. *Journal of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University*, 2(2), 47–55.

[9] Maingoen, C., & Lochanasirisilp, D. (2021). Design of the cost accounting system for the production of community enterprises, Natural Dye Weaving Groups, Santisuk District, Nan Province. *Proceeding of the 8th National Conference* (pp. 525–534). Nakhonratchasima College.

[10] Yamkamang, T., & Panyayodtanakorn, N. (2019). Development of accounting system for shrimp farmers community enterprise, Huai Muang Sub-district, Kamphaeng Saen District, Nakhon Pathom Province. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 11(3), 73–112.

[11] Phengpis, S., Raktham, A., Chirinang, P., Fuengjan, S., Montriwat, P., & Hunnak, C. (2020). Guidelines for developing the accounting system of community enterprises on Agricultural Housewife Group in Nakhon Pathom Province. *Modern Management Journal*, 18(1), 88–101.

[12] Yeesoonsam, K., Tarapituxwong, S., Tanniyom, K., & Ramingwong, P. (2022). Accounting knowledge and skill development of cooperative employees in Chiangmai Province. *Rajabhat Chiang Mai Research Journal*, 23(3), 126–142.

[13] Promraksa, E., Wongkongkaew, P., & Wongkongkaew, B. (2025). Production cost analysis and returns on Aunt Rabe's Basket-Neck Shirt, Kosamphi District, Kamphaeng Phet Province. *Journal of MCU Nakhondhat*, 12(1), 290–297.

[14] Wetchaninnart, W., Moonsri, O., Choopratheep, K., Sittichot, S., & Boonchumnong, S. (2025). Costs and returns analysis of the Ban Na Di-Sang Bong Community Enterprise Group, Kumphawapi District, Udon Thani Province. *Journal of Community Development and Quality of Life*, 13(1), 67–77.

[15] Wattanakanjana, J. (2016). Comparative financial ratios analysis of listed agribusiness companies in the Stock Exchange of Thailand. *Siam Academic Review*, 16(27), 78–96.

[16] Chanasuk, K., Sukcharoenpong, S., Ditsathapornjaroen, S., Wonginnouy, K., & Hiranaphat, M. (2017). Evaluation of cost, revenue structure and financial ratio for pomelo cultivation in Nakhon Pathom Province. *Christian University Journal*, 23(4), 565–576.

[17] Kongkaew, M. (2010). Research and development of community enterprise accounting system: A case study of Ban Trok-Kae Textile Group Tambon Konhard Cha-Ouad District, Nakhon Si Thammarat. *Wichcha Journal, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University*, 29(1), 9–16.

[18] Kongkaew, M. (2016). Developing of saving group's accounting system. *Ratchaphruek Journal*, 14(3), 26–33.